

Litteratur.

Karl O. Christiansen: Landssvigerkriminaliteten i sociologisk belysning. With a summary in English. 348 sider + 60 sider tabeller. G. E. C. Gads forlag, København 1955.

I 1950 publiserte Karl O. Christiansen avhandlingen „Mandlige landssvigere i Danmark under besættelsen“¹⁾. Undersøkelsen bygget på det materiale som kom inn til det såkalte *innrulleringskontor*, som ble opprettet i oktober 1945 med den oppgave å legge til rette grunnlaget for en klassifisering og fordeling av de domfelte. Innrulleringskontorets materiale omfattet ikke alle de mellom 14 og 15 tusen straffedømte landssvikere i Danmark, men noe over 5.000 menn og noen hundre kvinner. I noe over 3.000 tilfelle ble opplysningene fra sakens akter (aktutdraget) supplert med et kort intervju, utført av forfatteren selv eller en av hans tre medarbeidere.

Denne første undersøkelse, som begrenset seg til de mannlige landssvikere, gav en bred beskrivende oversikt over landssvigerkriminaliteten i Danmark, dens fordeling på de viktigste former av landssvigersk forhold, dens lokale og tidsmessige fordeling, de domfeltes sosiale og personlige bakgrunn, de typiske motiveringer.

Den foreliggende avhandling fører arbeidet videre ved en mer inngående analyse av materialet for de omtrent 3.000 menn som var blitt gjenstand for intervjuing. (På et punkt er materialet blitt noe supplert for å øke størrelsen av en svakt representert gruppe av landssvikere, se s. 161). Mens den tidligere undersøkelse var av rent beskrivende karakter, tar den siste også sikte på å belyse holdbarheten av visse generelle hypoteser som forf. stiller opp. Sammen er de to arbeider blitt belønnet med den juridiske doktorgrad ved Københavns universitet. Det er et bemerkelsesverdig tidens tegn at den *juridiske* doktorgrad er tildelt for et arbeid av rent kriminalsociologisk art, utført av en ikke-jurist. Som et kuriosum kan nevnes at *Vilhelm Aubert*, som i motsetning til Christiansen er jurist av utdanning, omtrent samtidig i Oslo etter eget ønske disputerte for den *filosofiske* doktorgrad med sin bok „Om straffens sosiale funksjon“, som tar opp et klassisk juridisk emne fra sosiologiske og sosialpsykologiske synsvinkler.

Forf.s alminnelige hypoteser er knyttet til det av *Sellin* anvendte begrep *gruppemotstand*. Gruppemotstanden defineres som gruppens misbilligelse av brudd på vedkommende norm (s. 26). Og forf.s generelle hypoteser er disse: (1) Større gruppemotstand medfører — under ellers like vilkår — færre kriminelle handlinger, mindre gruppemotstand flere kriminelle handlinger. (2) En forøkelse av gruppemotstanden vil — under ellers like vilkår — medføre en forøkelse av den relative hyppighet av de fra gjennomsnittsbefolkningen avvikende perso-

¹⁾ Anm. i dette tidsskrift 1950 s. 360—363 av *Erik Christensen*, se også min utførlige anmeldelse i Tidsskrift for Rettsvitenskap 1951 s. 284—291.

ner blandt samtlige kriminelle (s. 26—27). Hypotese nr. 2 er bygget på den antagelse at det skal sterkere sosiale eller individuelle minusfaktorer til for å bryte gjennom en sterk gruppemotstand enn en svak. Hypotesen dekker både psykiske og sosiale avvikelser, men det er bare de sosiale avvikelser som materialet har tillatt en nærmere belysning av.

Prøvelsen av hypotesene skjer ved en oppdeling av materialet i tre grupper: Domfelte som tilhørte det tyske mindretall, domfelte som tilhørte en av de nazistiske grupper, og domfelte fra resten av befolkningen. Gruppemotstanden mot samarbeid med besettelsesmakten var, hevder forf., minst hos det tyske mindretall, noe større blandt nazistene og størst blandt „resten“. Og forf.s hypotese nr. 1 om sammenhengen mellom gruppemotstand og kriminalitetshyppighet får — iallfall tilsynelatende — en smukk bekreftelse ved prosenttallene for straffede innenfor de tre grupper: 26 % i det tyske mindretall, 12 % blandt nazistene og $\frac{1}{2}$ % i gruppen „resten“ (s. 306).

Så enkel er dog saken ikke. Som forf. selv fremhever må man ved siden av forskjell med hensyn til den kriminalitetshemmende faktor gruppemotstanden, også regne med forskjell mellom de tre grupper med hensyn til styrken av de *kriminalitetsfremmende* faktorer. Og forf. konkluderer forsiktig med at det neppe er mulig å skjønne over hvilket sett av faktorer der har spilt den største rolle, så lenge man ikke er i stand til å måle de kriminalitetshemmende og de kriminalitetsfremmende faktorerers størrelse (s. 309). Undertiden kan det vel også være vanskelig å vite hvor en bestemt faktor skal plasseres, om den skal betraktes som uttrykk for en minsket gruppemotstand eller som en faktor av direkte kriminalitetsfremmende art. Det er også andre omstendigheter som gjør at slutninger på grunnlag av prosenttallene for kriminalitet innenfor de forskjellige befolkningsgrupper får en begrenset verdi. v. Eyben har således pekt på betydningen av den måte hvorpå landssviklovgivningen trakk opp grensen for det straffbare¹⁾. Hvis f. eks. gruppen „Zeitfreiwillige“ var blitt unntatt fra straffbarhet, noe som etter Eybens oppfatning ikke lå utenfor rimelighetens grenser, ville kriminalitetstallene for gruppen mindretallstyskere ha stilt seg vesentlig annerledes. Tankevekkende er også en sammenligning med forholdene i Norge, hvor selve medlemsskapet i Nasjonal Samling var kriminalisert som en bistandshandling til okkupasjonsmakten; riktignok hang dette sammen med at den politiske utvikling i besettelsestiden der tok andre veier enn i Danmark.

I det hele hører setningen om kriminalitetens avhengighet av gruppemotstanden til de utsagn som er noe nær definisjonsmessig riktige, og som derfor ikke egner seg særlig godt til å stilles opp som en „hypotese“ som skal verifiseres eller avkreftes ved statistiske undersøkelser. Det finnes kan hende mennesker som er så opposisjonelt innstilt overfor sitt miljø, at motstand fra gruppen blir et særlig insitament til å

¹⁾ I hans anmeldelse i Juristen 1955 s. 269 flg., se s. 271—274.

foreta den forbudte handling, men at flertallet reagerer annerledes på sosialt press, trenger man ingen forfinede statistiske analyser til å påvise. Gruppemotstanden er sikkert en faktor som man bør ofre megen oppmerksomhet i kriminalsosiologiske undersøkelser, men man har ingen mulighet for å finne kvantitative uttrykk for dens størrelse og for sammenhengen mellom den og kriminalitetshyppigheten. Derfor kan den statistiske analyse vanskelig gi vesentlig mer enn det som man kan slutte seg til allerede på grunnlag av common sense resonnement. Og la oss tenke oss at statistikken viste resultater som stod i strid med hypotesen om gruppemotstandens betydning. Ville vi da forkaste hypotesen som motbevist? Neppe. Vi ville vel heller gå ut fra at vi enten har vurdert gruppemotstanden innenfor de forskjellige kategorier galt, eller at vi har oversett skjulte faktorer som røker ved forutsetningen „under ellers like forhold“.

Mer interessant er forsåvidt den annen hypotese, at landssvikerne fra de befolkningsgrupper hvor det har vært den sterkeste gruppemotstand å overvinne, vil fremby de største avvikelser fra det normale. Også denne hypotese finner forf. stort sett verifisert ved den statistiske analyse. Han konkluderer med at det med sikkerhet er godtgjort at den relative hyppighet av sosiale avvikelser (f.eks. defekte familieforhold, liten eller ingen faglig utdanning, lav sosial status, tidligere kriminalitet) var vesentlig større blandt landssvikerne i gruppen „resten“ enn i de to andre befolkningsgrupper, og at det er mulig, men ikke statistisk påvist at hyppigheten av avvikelser var større blandt nazistene enn innenfor det tyske mindretall (s. 311). Med hensyn til de to siste grupper, finner han det mest sannsynlig at det også der har vært en vesentlig forskjell med hensyn til hyppigheten av avvikende personer, selv om det ikke har latt seg påvise statistisk på grunnlag av det foreliggende materiale (s. 313). Han finner også den generelle hypotese bekreftet ved at de sent rekrutterte landssvikere innenfor befolkningsgruppen „resten“ viser større avvikelser fra det normale enn de tidlig rekrutterte; nettopp innenfor denne befolkningsgruppe er det jo klart at gruppemotstanden mot samarbeid med tyskerne vokste betydelig i løpet av krigen (s. 317). Innenfor gruppene mindretallstyskerne og nazistene har derimot noen sikker forskjell mellom tidlig og sent rekrutterte ikke latt seg påvise; i disse grupper er det tvilsomt om det har vært noen vesentlig endring av gruppemotstanden i løpet av krigen.

Drøftelsen er meget nøktern og kritisk, men man nødes likevel til å sette visse spørsmålstegn. Det kan finnes andre forklaringsgrunner til forskjellighetene enn de forf. er inne på. Man savner enkle og menneskelige resonnementer som det, at forklaringen på at der er flere avvikende i gruppen „resten“ enn i de andre grupper iallfall delvis kan tenkes å ligge i, at det helt naturlig er et bedre utvalg som lar seg lede til samarbeide av nasjonale eller ideologiske grunner enn det som lar seg lede av økonomiske grunner eller for å komme bort

fra personlige vanskeligheter. Forklaringen kan m. a. o. ligge i at den individuelle motivasjon, også om man ser bort fra det sosiale press, viser typiske forskjelligheter innenfor de tre grupper. Jeg savner også en drøftelse av samspillet mellom nazistgruppen og befolkningen ellers. En nazist var utsatt for en dobbelt påvirkning: Fra de nazistiske organisasjoner og meningsfeller, og fra alle andre. Forholdet mellom det press som de forskjellige grupper utøvet, kunne naturligvis stille seg meget forskjellig. Når jeg synes det er en mangel at dette spørsmål ikke er drøftet, henger det sammen med at det avgjørende for forf.s gruppering har vært forholdene da det kriminaliserte samarbeid begynte. Blandt de nazister som begikk straffbare handlinger i løpet av okkupasjonstiden, er det sikkert en hel del som først er blitt nazister under okkupasjonen. De har altså brutt gjennom gruppemotstanden i den vanlige befolkning ved å melde seg inn i vedkommende nazistiske parti, noe som rimeligvis må ha influert på utvalget. Forf. har imidlertid ikke gjort noe forsøk på å gruppere sine kriminelle nazister etter innmeldelsestidspunkt og sette dette i relasjon til medlemskurven i sin alminnelighet.

Den største verdi i avhandlingen ligger etter mitt skjønn ikke i belysningen av de generelle hypoteser, men i selve beskrivelsen og den statistiske analyse. I arbeidets første del gir forf. en fremstilling av de forskjellige typer av landssvikerkriminalitet og en sammenlikning med den ordinære kriminalitet, videre en beskrivelse og vurdering av den anvendte metodikk, og en konsentrert fremstilling av okkupasjonstidens historie i den utstrekning den har betydning som bakgrunn for landssvikerkriminaliteten. I annen del tas selve innrulleringskontorets materiale opp til statistisk analyse. Her er belyst kriminalitetshyppigheten i de forskjellige befolkningsgrupper, de domfeltes forhold under oppveksten, deres erhvervsmessige og økonomiske forhold, ekteskapelige stilling, tidligere kriminalitet, sosial stilling. Til slutt kommer så konfrontasjonen med de innledningsvis oppstilte hypoteser. Fremstillingen og bearbeidelsen av materialet er gjort med stor omhu og våkent øye for feilkilder; det vitner om en kyndig og nøktern forskerpersonlighet. Det kan nok være at dette siste arbeid ikke gir noe *vesentlig* tilskudd til den kunnskap om landssvikerkriminaliteten som ble lagt frem i den tidligere bok, det er mer tale om en utdypning og nyansering av bildet enn om prinsipielt nye trekk. Til sammen gir imidlertid de to bøker et solid kjennskap til landssvikerkriminaliteten i Danmark og dens sosiologiske bakgrunn; den groveste landssvikerkriminalitet faller dog stort sett utenfor materialet. En nordmann kan bare beklage at vi ikke har noe lignende hos oss. Det har man forøvrig neppe i noe annet av de krigsokkuperte land heller.

Forf. peker selv på den vanskelighet som har ligget i at materialet for undersøkelsen måtte innsamles uten at det på forhånd forelå utarbeidede problemstillinger og hypoteser. Den rå empiri som går ut på å registrere så stort erfaringsmateriale som mulig i håpet om at

det skal komme noe fornuftig ut av det, er ikke noen hensiktsmessig vitenskapelig metode. Jo mer presist man på grunnlag av sitt foreløbige kjennskap til området kan utarbeide problemstillinger og hypoteser, jo større mulighet har man for uten unødig kraftspill å få samlet de opplysninger som er relevante. Men i dette tilfelle var materialet innsamlet ut fra vesentlig praktiske øyemed, det måtte tas som det var hvis det skulle bearbeides vitenskapelig. De almene hypoteser som er omtalt i det foregående er først utformet etter at innsamlingen av materialet var tilendebrakt. Men dette har, som forf. gjør oppmerksom på (s. 89), iallfall hatt den fordel at forutfattede oppfatninger ikke har kunnet influere på iakttagelsen, beskrivelsen og klassifikasjonen av de fenomener som studeres. Hvor det ikke er meget eksakte data det er spørsmål om, ser man jo ellers at forskeren påfallende ofte finner nettopp det han ventet å finne.

Johs. Andenæs.

Arne Svensson og Otto Wendel: Crime Detection. Elsevier Publishing Comp., Amsterdam, 1955. 376 s.

Svensson og Wendels „Handbok i Brottplatsundersökning“, der første gang udkom i Stockholm i 1949, foreligger nu i engelsk oversættelse med et forord af Commander Hatherill fra Scotland Yard. Systemet fra den svenske udgave er i det store og hele bevaret, men stoffet er delvis omarbejdet og tilpasset efter engelske og continentale forhold og enkelte steder forkortet, f. eks. ved behandlingen af træundersøgelser, ligesom afsnittet om beskrivelse af indbrudsmetoder er udeladt. Undersøgelse af brandsteder og af trafikulykker er som i den svenske udgave ikke omtalt, men ellers indeholder fremstillingen alt, hvad den i marken arbejdende kriminalpolitimand har brug for at vide, fortalt i et kort og klart, letlæseligt sprog. Billedstoffet er tildels nyt og stærkt udvidet og gennemgående af fremragende kvalitet, og litteraturfortegnelsen er ligeledes ført a jour og udvidet til at omfatte et repræsentativt udvalg af engelsk-, tysk- og fransksproget kriminalteknisk og retsmedicinsk litteratur. Efter hvert kapitel i bogen findes specielle litteraturhenvisninger vedrørende emnet, hvilket letter søgningen betydeligt.

Værket, der bærer præg af forfatternes store viden og gennem mange års praktisk efterforskningsarbejde indsamlede erfaringer, er en fortrinlig håndbog, der vil kunne interessere ikke blot politifolk, men også dommere, advokater og andre, der har tilknytning til eller interesse for behandlingen af kriminelle sager. Det er glædeligt, at bogen gennem oversættelsen til engelsk nu er blevet tilgængelig for en langt større læserkreds.

A. H.

Dr. Hermann Mannheim and Leslie T. Wilkins: Prediction Methods in Relation to Borstal Training, Studies in the Causes of Delinquency and the Treatment of Offenders, Vol. I, Her Majesty's Stationery Office, London 1955, 276 sider, (17 sh. 6 d.).

For en meget overfladisk betragtning adskiller denne redegørelse for en recidivundersøgelse og udarbejdelsen af en prædiktionsmetode sig ikke væsentlig fra andre værker indenfor prognoselitteraturen. Man behøver imidlertid ikke at fordybe sig meget i den for at opdage, at den virkelig har bragt prognoseforskningen et væsentlig skridt videre. Det gælder forfatterne's behandling af kvantificeringsproblemet, den rationelle bestemmelse af de enkelte faktorer's prædikative værdi i relation til samtlige prædiktionsfaktorer, analysen af den ved alle sådanne arbejder forekommende, altid for store mellemgruppe af tilfælde, hvor forudsigelsen er usikker, og det gælder sammenligningen af forskellige former for behandling, hvor der er taget fuldt hensyn til de forskellige fangegrupper's forskelligartede kriminogene belastning. Disse fremskridt er opnået ved en gennemført anvendelse af moderne statistiske metoder; men fremstillingen er så lidet matematisk præget og iøvrigt så klar, at dette forhold ikke bør afholde nogen fra at læse den. Foruden de nævnte væsentlige fremskridt indeholder bogen et væld af detaljer, som er værd at stifte bekendtskab med for mange andre end de læsere, der har en speciel interesse i prognoseforskningen.

Bogen indledes med en meget klar oversigt over de kriminologiske prædiktionsstudiers historie, hvor alle væsentlige arbejder gennemgås og vurderes i deres relation til prædiktionsforskningens fremskridt. Derefter følger en kort oversigt over det engelske Borstal System i 1946—47, og som et af bogens vigtigste afsnit, kapitel 3, der handler om arbejdets fundamentale forudsætninger.

Forfatterne havde ikke ved arbejdets start nogen egentlig arbejdshypotese. Udgangspunktet var følgende iagttagelser:

- a. Nogle drenge falder tilbage i forbrydelse efter et ophold på en Borstal-institution, andre gør det ikke.
- b. Hovedparten af dem, der recidiverer, gør det i løbet af kort tid efter løsladelsen.
- c. I Borstal-institutionernes charteque og andre steder findes der oplysninger vedrørende drengenes tidligere kriminelle løbebane og visse andre forhold, som anses for nyttige ved afgørelsen af behandlingsspørgsmål og andre administrative spørgsmål, der kan opstå ved behandlingen af de enkelte sager.

Det var udelukket at indhente oplysninger udover det således foreliggende.

Kapitlet indeholder et særdeles værdifuldt afsnit om forholdet mellem individualistiske, i bogen undertiden kaldet ideografiske, metoder og statistiske metoder. Det bør studeres af alle, som af en eller anden grund har svært ved at forstå værdien af en statistisk behandling af

et iagttagelsesmateriale. Forfatterne konkluderer, at den eneste virkelige forskel mellem den såkaldte intuitive metode og den statistiske metode er den kendsgerning, at man ikke kan underkaste „det uhåndgribelige“ en statistisk analyse. Men for så vidt de intuitive metoder opererer med iagttagelser eller antagelser, der kan beskrives i ord, vil også deres værdi kunne efterprøves statistisk.

Som et bidrag til diskussionen om det betimelige i at foretage prædiktionsbestemmelser på et fangemateriale kan det anføres, at forfatterne fremhæver, at prædiktionsteknikken indtil videre snarere må anses for et nyttigt redskab for den kriminologiske forskning end et middel, på hvis grundlag administrative afgørelser kan træffes.

I de ældste prædiktionsundersøgelser fik hver af de gunstige og/eller ugunstige faktorer tillagt en vilkårligt valgt værdi, der var af samme størrelse for hver enkelt faktor. I senere undersøgelser er der foretaget en mere eller mindre vilkårlig vægtning af faktorerne. Mest kendt er *Sheldon og Eleanor T. Glueck's* metode, hvor recidivhyppigheden blandt personer, der har en bestemt egenskab, bestemmer den vægt, hvormed den pågældende egenskab antages at gøre sin virkning gældende som forudsætning for recidiv (se f. eks. *Stephan Hurwitz*, *Kriminologi*, 1951, side 419). Denne metode er ikke mindre vilkårlig, men *muligvis* bedre end langt simple metoder, hvor man f. eks. vilkårligt vedtager, at en nærmere angivet alder ved første lovovertrædelse virker med styrken 9 og uheldige miljøforhold med styrken 2 (*Gerecke*).

På dette punkt finder man noget afgørende nyt i *Mannheim og Wilwitz*, *Kriminologi*, 1951, side 435). Denne metode er ikke mindre vilkriminalisationsanalyse, kan man beregne, hvilken vægt man skal tillægge de enkelte faktorer i prædiktionstavlen, for at de kan medvirke til den skarpest mulige sondring mellem recidivister og ikke-recidivister. Sagt med andre ord er man ved denne metode i stand til at „vægte“ hver enkelt faktor, sådan at man får det maksimale antal rigtigt forudsagte tilfælde, som overhovedet kan opnås i det pågældende materiale på basis af de foreliggende oplysninger. Naturligvis vil mange faktorer gøre sig gældende med så ringe vægt, at man ikke kan udnytte dem.

Resultatet af denne analyse, der blev gennemført på 720 drenge (indsat i en Borstalinstitution 1946—47), hvoraf 394 var recidivister og 326 ikke-recidivister, blev opstillingen af følgende prædiktions-tavle:

<i>Faktor:</i>	<i>Point:</i>
Drikfældighed	24
Tidligere bødestrafte for lovovertrædelser	9
Tidligere i fængsel eller børne- eller ungdomsinstitution	8
Tidligere under probation	4
Bor ikke hos forældre, fader eller moder	7,5

Bor i et industrielt område	8
Længste periode ved et bestemt arbejde:	
højest 1 måned	11,7
4—6 uger	10,4
6—8 uger	9,1
2—3 mdr.	7,8
3—4 mdr.	6,5
4—6 mdr.	5,2
6—9 mdr.	3,9
10—12 mdr.	2,6
12—18 mdr.	1,3
over 18 mdr.	0

Det er en selvfølge, at disse faktorer ikke kan opfattes som årsager, end ikke som medvirkende årsager til kriminalitet; men de er, efter den betydning de har for lovovertræderens fremtidsudsigter, vigtige symptomer på, hvordan han vil klare sig efter løsladelsen. Når man f. eks. tillægger tidligere bødestraffe for lovovertrædelser talværdien 9, så betyder dette, at man på den måde får det bedste udtryk for, hvordan recidivister og ikke-recidivister adskiller sig fra hinanden. Havde man f. eks. tillagt denne faktor værdien 7 eller 12, så havde man fået et mindre antal korrekt forudsagte tilfælde, end når man anvender den beregnede vægt på 9.

De for de enkelte lovovertrædere forekommende pointtal adderes, og summen placerer den pågældende i en af de 5 grupper: A (under 10 points); B (10—14,9 points); X (15—23,9 points); C (24—39,9 points) og D (40 og flere points).

I gruppe A er antallet af recidivister 1 af 8,
i gruppe B er det 1 af 3,
i gruppe X svarer det til gennemsnittet,
i gruppe C er det 2 af 3 og
i gruppe D er det 7 af 8.

Et andet væsentligt træk ved Mannheim og Wilkins' metode er, at det er muligt at udskille faktorer, der nok er af en vis betydning for sondringen mellem de to grupper recidivister og ikke-recidivister, men som ikke har nogen selvstændig virkning indenfor det samlede kompleks af prædiktionsfaktorer. Det kan f. eks. tænkes, at en faktor kan være symptom på en dybereliggende årsag til recidiv, som allerede er kommet til udtryk gennem andre faktorer. En sådan faktor er altså overflødig og belaster undersøgelsen arbejdsmæssigt og på anden måde. Dette illustreres klart af faktorerne i Glueck'ernes første prædiktions tabel, således som det fremgår af følgende opstilling:

Korrelationskoefficienter for 6 faktorer anvendt i „500 Criminal Careers“.

1	2	3	4	5	6	total
0,42	0,33	0,29	0,29	0,27	0,26	0,45

Det ses heraf, at allerede den første faktor viser en meget høj korrelation med recidiv, udtrykt ved koefficienten 0,42. Ved at inddrage yderligere 5 faktorer i prædiktionsstavlen opnår man kun en minimal forbedring svarende til, at korrelationskoefficienten bliver 0,45. Det er altså ikke umagen værd at registrere de sidste 5 faktorer, som ikke har selvstændig betydning for forudsigelse af recidiv i denne gruppe af lovovertrædere.

Ved ethvert forsøg på at forudsige lovovertræderes senere skæbne, optræder der som tidligere nævnt en mellemgruppe af tilfælde, hvor chancerne er så nogenlunde fifty-fifty.

Den er ved de fleste forsøg på forudsigelse *for* stor. Mannheim og Wilkins foretager en nærmere analyse af denne mellemgruppe, som i deres materiale tæller 161 af 385 tilfælde. Blandt disse foreligger der i 54 tilfælde oplysninger om intelligens og om visse social-psykologiske faktorer. Ved at udnytte dem på en tilsvarende måde som de i den ovenfor anførte prædiktionsstavle opstillede faktorer, lykkes det at finde en sammenhæng med recidiv, der tillader forudsigelse i samtlige tilfælde. De faktorer, der spiller den største rolle ved den første analyse af materialet, vedrører mere eller mindre direkte den tidligere kriminelle løbebane, medens de faktorer, som er af betydning ved den senere analyse af mellemgruppen, i højere grad har karakter af personlighedsegenskaber. Det er, som om det ikke rigtig er muligt at påvise personlighedsfaktorernes betydning som prædiktionsfaktorer, når de „oversvømmes“ af andre faktorer af større vægt. Men fjernes disse, synes personlighedsfaktorerne at være et godt hjælpemiddel ved sondringen mellem recidivister og ikke-recidivister. Forfatterne fremhæver betydningen af, at man ved fremtidige prognoseundersøgelser holder personlighedsfaktorer og ejendommeligheder ved den hidtidige kriminelle løbebane skarpt adskilt. Det er umagen værd at undersøge, om disse to grupper af faktorer repræsenterer to forskellige dimensioner indenfor de kriminologiske klassifikationers række.

Det er altid vanskeligt at vurdere resultaterne af forskellige behandlingsmåder, der anvendes overfor forskellige grupper af kriminelle, fordi klientellets belastning, som kan være afgørende for, om den ene eller den anden behandling sættes i værk, kommer med i billedet og tilslører det. I diskussionen om åbne og lukkede institutioner vil man, når det konstateres, at de åbne institutioner opnår bedre resultater end de lukkede, med rette kunne henvise til, at her placerer man også de kriminelle, hvor chancen for recidiv er mindst. Blandt de af forfatterne undersøgte Borstal-drenge blev godt halvdelen anbragt i åbne institutioner og knap halvdelen i lukkede. Recidivprocenten var for de åbne 42 og for de lukkede 64. Men man kan ikke på forhånd vide, om dette er en følge af, at man i de åbne institutioner placerer de bedste drenge, eller det virkelig skyldes, at behandlingen i en åben institution er mere hensigtsmæssig. Ved den af Mannheim og Wilkins anvendte metode er det imidlertid muligt at vurdere

recidivrisikoen for de drenge, der kommer i åbne, og dem, der kommer i lukkede institutioner, og så sammenligne resultaterne indenfor de forskellige risikogrupper. Resultatet af en sådan sammenligning fremgår af nedenstående tabel.

Succesprocenten for tre risikokategorier i åbne og lukkede institutioner.

Fremtids- udsigter:	Åbne institutioner	Lukkede institutioner
AB — gode	78	67
X — middel	61	57
CD — dårlige	38	28

Det ses heraf, at de åbne institutioner for alle risikogrupper har en succesprocent, der ligger over den tilsvarende succesprocent for de lukkede institutioner. Dette gælder såvel for de drenge, hvis fremtidsudsigter er gode, som for dem, der har mindre gode fremtidsudsigter. Man kan altså konkludere, at åbne institutioner virkelig fra et behandlingsmæssigt synspunkt er at foretrække for de lukkede. Metoden er efterlignelsesværdig. Også på andre områder indenfor den kriminalpolitiske praksis, hvor det er udelukket at foranstalte mere omfattende eksperimenter, vil den kunne give betydningsfulde resultater.

Efter at Mannheim og Wilkins havde udarbejdet deres tavler på grundlag af Borstalmaterialet for 1946—47, foretog de en efterprøvning ved at anvende „erfaringstavlerne“ som „prædiktionsstavler“ for de drenge, der blev indsat i perioden juli-december 1948. Resultaterne af denne efterprøvning viste, at prædiktionsstavlernes validitet var meget høj. Indenfor risikokategorierne AB var den forudsagte chance for succes i originalmaterialet 75 %, og i det senere undersøgte materiale fandt man for kategori AB nøjagtig det samme tal. I kategori CD forudsagde man, at 31 % ville klare sig, og i det senere undersøgte materiale viste det tilsvarende tal sig at være 29 %. Den største afvigelse fandtes i mellemgruppen X. Den omfattede i originalmaterialet 42 %, og i det senere undersøgte materiale 37 % af samtlige drenge; men i originalmaterialet var recidivet 40 % mod 60 % i det senere undersøgte materiale. I originalmaterialet var det muligt at splitte en del af denne mellemgruppe op, således som det tidligere er omtalt, og ved en finere analyse forudsige succes eller recidiv i disse tilfælde. En tilsvarende fremgangsmåde kunne ikke anvendes i det senere undersøgte materiale, fordi der ikke forelå tilstrækkelig mange oplysninger om drengene i dette materiale. Forskellen på de to mellemgrupper kan imidlertid skyldes forskelle i de to materials sammensætning. Det må i denne forbindelse understreges, at forskellene optræder i den mellemgruppe, hvor man har afstået fra at forudsige noget.

I et af bogens sidste afsnit slår forfatterne med rette fast, at pro-

blemet i dag ikke er, hvordan man skal forudsige lovovertræderes fremtidsudsigter, men *hvad* man ønsker forudsagt. Metoderne står til rådighed.

I en afsluttende note om den kriminologiske forsknings fremtid diskuterer Mannheim og Wilkins forholdet mellem „pure“ research“ og „operational“ research“. De understreger, at den „rene“ forskning har sin sikkert befæstede plads indenfor kriminologien, og videnskabsmandens frihed til at dyrke forskningen med det ene formål at udvide vor erkendelse kan ikke diskuteres. På den anden side mener de, at den såkaldte „operationelle“ forskning, hvilket vistnok bedst kan oversættes ved en kriminalpolitisk orienteret forskning, har gode muligheder for at blive det næste store fremskridt indenfor kriminalvidenskaberne. Her behøver man ikke at vente på udformningen af nye teorier. De eksisterer allerede; men de fleste er ikke blevet testet.

Mannheim og Wilkins' bog er en milepæl i prædiktionsforskningens historie. Den vil blive studeret af alle kriminalister, der er interesseret i en empirisk undersøgelse af kriminalitetsfaktorerne.

Karl O. Christiansen.

Croswell Bowen: They Went Wrong. McGraw-Hill Book Company Inc. New York 1954. 264 s. \$ 3,50.

En dreven kriminalreporter, som har fundet den gængse, refererende reportage utilfredsstillende, har taget den opgave op at finde ud af „why they went wrong“. Bogen omfatter en historie om en løsladt livstidsfange og nogle nyere kriminalsager, bl. a. to drabssager, en voldssag og en sag mod en oprørske amerikansk fascist. Forfatteren har delvis haft adgang til aktmateriale og har personlig talt med både pårørende og med de personer, hvis livshistorie han har fået tilladelse til at offentliggøre.

Beretningen om den psykoneurotiske betjent, som slår en sagesløs fodgænger ned med knipen og senere på politistationen maltrakterer sit offer med slag og spark (bl. a. i øjet) og sadistisk tortur, uden at den vagthavende politiofficer finder anledning til at gribe ind, er rystende lektüre. Sagen blev afgjort med en betinget dom og afskedigelse fra tjenesten, men gav iøvrigt anledning til en undersøgelse af politikorpsets forhold, hvorunder det ifølge forfatteren kom frem, at adskillige højere politiembedsmænd offentligt havde opfordret de menige betjente til direkte voldshandlinger overfor lovovertræderne, og sådanne mishandlinger skulle efter bogen høre til dagens orden i New York.

Desværre må man drage forfatterens pålidelighed i tvivl. Forfatteren lader to af bogens personer fortælle om et røverisk overfald, som de hver for sig skulle have begået tidligt i deres løbebane, men beretningerne er identiske indtil de mindste detaljer. Fadæsen har åbenbart sin forklaring deri, at bogen er stykket sammen af tidligere separat publicerede avisartikler, og at forfatteren har glemt at sammenarbejde disse. Skomageren bør blive ved sin læst. *Jon Johnsen.*

Caroline Brown: Lost Girls. Victor Gollancz Ltd., London 1955. 175 s.
12 s 6 d.

Forfatterinden har i fem måneder som vikar deltaget i undervisningen af en gruppe purunge, prostituerede piger i et remand home „et eller andet sted i England“. Oplevelsen har virket så stærkt på hende, at hun har måttet delagtiggøre andre i sine erfaringer gennem denne bog, hvis jævne betragtninger først og fremmest henvender sig til den almindelige gennemsnitsborger, som ikke har kendskab til livets skyggesider.

Noget overfladisk og spinkel som bogen nødvendigvis må være i betragtning af forfatterindens kortvarige karriere, efterlader den dog et overbevisende indtryk af de vanskeligheder, der tårner sig op over såvel medarbejderne som de optagne piger, og af de vanskeligheder institutionen må kæmpe med i form af utilstrækkelige bevillinger og en hurtigt skiftende, ukvalificeret medarbejderstab, som iøvrigt ikke engang får blot de nødtørftigste oplysninger om de piger, der bliver betroet i deres varetægt. „Behandlings“-resultaterne må naturligvis blive derefter.

Jon Johnsen.

Robert Fabian: London after Dark. The Naldrett Press Ltd., London 1954. 192 s. (12 s 6 d).

Fabian, tidligere leder af The Vice Squad i London, nu pensionist og journalist, har forenet sine praktiske erfaringer som politimand og sine journalistiske evner i denne underholdende skildring af storbyens underverden, hvor han i nærbilleder præsenterer læseren for nogle af de typer, han har mødt på sin vej. Hasardspilleren, gadepigen og hendes alfons, grosserer i narkotika, politistikkeren og den professionelle voldsmand, som driver inkasso af tvivlsomme fordringer med alle midler, er blot nogle af de charmerende personer, man her stifter bekendtskab med.

I bogens sidste afsnit refereres et dusin celebre drabssager, men fremstillingen er for overfladisk til at have større interesse.

Jon Johnsen.

Aylmer Vallance: Very Private Enterprise. Thames and Hudson, London, 1955, 205 s.

Forfatteren vil kaste lys over bedrageriet som sociologisk og kriminologisk fænomen og over „højfinansens“ væsen ved at skildre en række svindleriske finansoperationer og store spekulationsmanøvrer, hvorved større kredse af befolkningen er påført tab. De fleste refererede sager er engelske, men skildringen omfatter også uhæderligheden i de ledende finans kredse i U.S.A. omkring præsident Harding, den amerikanske Samuel Insull-koncerns sammenbrud, Stavisky-affæren i Frankrig og den største af alle bedragerisager, Kreuger-affæren, i hvilken der alene i U.S.A. påførtes det investerende publikum tab på over 1 mill. kr.

De mest opsigtsvækkende af de engelske sager angår investeringsbedragerier, hvor publikum ved falske løfter om store udbytter og renter er lokket til at sætte penge i spekulationsforetagender, monopolhandel på sydhavet i 1720, boligbyggeri i 1880'erne, minevirksomhed i Australien i 1890'erne, havnebyggeri i Canada og udnyttelse af tvivlsomme opfindelser i tiden op til den 1. verdenskrig o. s. v. Andre sager angår selskaber, der ved uforsigtig forretningsførelse eller konjunktursvingninger er kommet i vanskeligheder, som lederne har skjult ved urigtige regnskaber og usandfærdige oplysninger til offentligheden i forbindelse med forsøg på fremskaffelse af ny kapital. Karakteristiske eksempler herpå er en stor skotsk banksag og sagen mod skibsrederen, lord Kylsant. Historien om, hvorledes et komplot i 1925 formåede en fornem, gammel engelsk trykkerivirksomhed til i god tro at fremstille for ca. 20 mill. kr. falske portugisiske banknoter, der derefter blev sat i omløb, er noget helt for sig. Den ligger dog, ligesom en del andre dygtigt gennemførte falsknerier og bedragerier, navnlig overfor banker, udenfor forfatterens særlige interessefelt.

De fleste af de skildrede forhold er begået i opgangstider, hvor svindelen har fundet jordbund i den almindelige optimisme og nok også i den hang til spil, der også i andre henseender er et samfundsproblem i de angelsaksiske lande. Forfatteren understreger den lighed, man til tider kan finde imellem gerningsmændene og de bedragne, der uden produktiv indsats søger deres midler forrentet med 10 % eller mere.

I ældre tid har den mangelfulde selskabslovgivning tit lettet de store bedragerier. Senere har man med fordel udnyttet systemer af holding-selskaber og andre samarbejdende selskaber til at skabe fiktiv omsætning og fortjeneste til dække for ulovlige tilegnelser. I det hele taget har den store afstand imellem aktionæren og de aktiver, han har andel i, åbnet mange muligheder for ukontrolleret misbrug af selskabsmidler. Forfatteren peger på selskabernes skjulte reserver som et udsat objekt for ulovligheder.

Det lader sig ikke gøre at give en sammenfattende karakteristik af de store svindlere. Nogle er startet i fattigdom, andre har lige fra barndommen haft de bedste chancer. Nogle har haft et umådeholdent forbrug, andre har tilegnet sig millioner, uden at det har kunnet mærkes på deres levevis. Forfatteren antyder en sondring, der sikkert er af værdi, imellem gølge svindlere og spekulanter, hvis opfindsomhed kun retter sig mod berigelse på andres bekostning, og skabende personligheder, der under særligt uheldige omstændigheder har begået lovovertrædelser som led i en ellers akseptabel, måske endda værdifuld økonomisk virksomhed. Han peger også med rette på, i hvor høj grad forfængelighed, der har forhindret store forretningsfolk i at vedgå deres fejlgreb, og ren spænding ved at føre en virksomhed igennem vanskeligheder, til tider nok har været en lige så vigtig drivfjeder, når muren mellem lovligt og ulovligt er blevet sprængt, som den mere plumpe berigelsestrang.

Bogen er velskrevet og let læst.

Jørgen Smith.

A. G. Rose: *Five Hundred Borstal Boys*. Basil Blackwell, Oxford 1954. 199 s. (21 s).

En grundig, videnskabelig efterundersøgelse af 500 unge lovovertrædere løsladt fra Borstalinstitutionerne er en begivenhed, som har krav på interesse.

Materialet består af 16—23-årige mænd, som er løsladt i årene 1941—44, og som er fulgt op over en femårs periode. At det har været nødvendigt at udtage et materiale, som i væsentlig grad må være præget af krigs- og efterkrigstid, er forfatteren den første til at beklage. 70 % af de undersøgte blev ved løsladelsen indkaldt til militærtjeneste, således at der overfor disse ikke har kunnet iværksættes nogen form for efterforsorg. Det er i denne forbindelse bemærkelsesværdigt, at tilbagefaldsprocenten for denne gruppe har været den samme som for de 30 % civile.

Forfatteren bøjer beskæmmet hovedet for de nyere, storstilede efterundersøgelser i U.S.A., som tager vejret fra en europæisk forsker, men han har dog formået at tilrettelægge og bearbejde sit statistiske materiale således, at det er muligt at sammenligne mange af hans resultater med Glueck'ernes undersøgelse i „*Five Hundred Criminal Careers*“.

De forskellige i bogen bearbejdede faktorer er spaltet op i kronologisk orden, således at der gøres rede for hver enkelt faktors indflydelse i tiden før, under og efter opholdet i Borstalinstitutionen. Faktorerne er derefter sammenholdt indbyrdes og i relation til det kriminelle recidiv. Med hensyn til den senere kriminelle adfærd er materialet delt op i 3 grupper: ikke-recidivister, mindre grove recidivister og grovere eller vedholdende recidivister.

Der er i store træk overensstemmelse med de af Glueck'erne i ovennævnte værk og de i nærværende undersøgelse fremhævede faktorer, som er signifikant associerede med senere kriminel adfærd, særligt fremhæves den nøje forbindelse mellem arbejdsvaner og kriminalitet såvel før som efter Borstalopholdet.

Forfatteren har søgt at gruppere materialet efter personlighedstyper på grundlag af et rent lægmandsskøn og opstiller, efter en indgående undersøgelse af hver types karakteristika, retningslinier for den mest hensigtsmæssige behandlingspolitik overfor den enkelte type indenfor Borstalsystemets rammer.

Der kan hentes mange inspirationer i dette solide værk, som ikke bør forbigås af den, der vil orientere sig i efterundersøgelseslitteraturen.

Jon Johnsen.

Hugh Young: *My forty years at the Yard*. W. H. Allen & Co., Ltd., London, 1955. 252 sider m. ill.

Det berømmelige London-politi afgiver tilsyneladende udtømmelige muligheder for memoirer. Selv om enkelte ting i bogen er sagt og skrevet tidligere — og bedre —, har forfatteren dog formået at variere emnet og fremdrage meget nyt og interessant stof. Forfatteren begyndte sin løbebane indenfor Scotland Yard som almindelig ordensbetjent og arbejdede sig ved egen dygtighed op til at beklæde topstil-

lingen indenfor kriminalpolitiet, C.I.D. Bogen er uden litterære pre-tentioner, fortalt i en jævn og ligefrem stil, undertiden påvirket af fagsproget, ikke sjældent med en tilsætning af tør, skotsk humor.

Bogens værdi ligger i det midterste og længste afsnit, hvor forfatteren gennemgår en række forbrydertyper, han har kendt, og kriminelle efterforskninger, han har deltaget i eller ledet. Hans beskrivelse af forskellige svindlertyper, der gennem lang tid, tildels med betydeligt held, drev deres trafik, ofte i forbindelse med hestevæddeløb, er meget malende og lærerig. Man mærker gennem skildringerne den ikke ukendte sympati, som politimanden ofte fatter for den forbryder, der ikke er rå og fordærvet, men har bevaret visse menneskelige egenskaber, og forfatteren er heller ikke bange for at røbe en vis professionel anerkendelse af den dygtighed, hvormed det lykkedes enkelte af disse „confidence-men“ at spille retfærdigheden på næsen.

Meget interessant er skildringen af sagen om kuffertmordet i Charing Cross, hvor en støveklud, der var svøbt om ligets hoved, samt fundet af en blodpletet tændstik og en hårnål i en papirkurv førte til mordets opklaring og den mistænkte pågribelse. Ved anholdelsen ca. 3 uger efter, at mordet var begået, var gerningsmanden så påvirket af det psykiske pres det havde været for ham overalt, hvor han færdedes, at høre mordet diskuteret, og dag efter dag at læse i aviserne, at nu var en anholdelse umiddelbart forestående, at han måtte have ud-løsning for sin sindstilstand gennem en tilståelse, som han ikke hurtigt nok kunde få afleveret. Dette viser, hvorledes samarbejdet med pressen polititaktisk kan udnyttes til „psykologisk krigsførelse“ mod den ukendte morder med det formål at bringe ham i en tilstand, hvor han ikke længere kan beherske sine reaktioner og derfor let vil begå det lille fejltrin, der før eller senere afslører ham.

I en giftmord-sag, hvor en kvinde havde dræbt sin mand med stryknin og under efterforskningen søgte at skyde skylden over på naboersken, bl. a. ved at fremlægge nogle falske breve, som hun angav at have fundet i mandens soveværelse, var det fældende bevis dels en lille nøgle, som viste sig at passe til en kiste, hvori hendes fader opbevarede gift, dels nogle karakteristiske stavfejl, som gik igen i de falske breve. Denne sag er et skoleeksempel på det minutløse efterforskningsarbejde, en mordsag kræver, men viser også tydeligt forskellen mellem politiets metoder og arbejdsvilkår her og i England, hvor der bl. a. går frem med større forsigtighed og udkræves langt mere i retning af tungtvejende indicier, forinden politiet kan rejse en sigtelse og skride til anholdelse og ransagning.

Det er en veltjent kriminalpolitimands skildring af sit mangeårige virke indenfor Yarden's mure, og man mærker hans stolthed over at have tilhørt det dygtige og traditionsrige korps, men han forfalder ingensinde til at kaste en falsk helteglorie over politiet og dets indsats. Bogen er både underholdende og oplysende, og når man lægger den fra sig, har man endnu engang fået bekræftet, at livet skriver de bedste kriminalromaner.

A. Haslund.

Sammlung ausserdeutscher Strafgesetzbücher in deutscher Übersetzung, Nr. 69: Das *spanische* Strafgesetzbuch, übersetzt von Dr. Antonio Quintano-Ripollés und Dr. Johanna Heilpern de Quintano; Nr. 70: Die *polnische* Strafgesetzgebung seit 1944, übersetzt von Dr. Georg Geilke. Berlin 1955. Walter de Gruyter & Co.

I ovennævnte fortræffelige serie er som de seneste publikationer udkommet oversættelser af spansk og polsk straffelovgivning. Tilfældet har villet, at hermed to ekstreme modsætninger er kommet til at stå overfor hinanden, på den ene side den spanske straffelov som eksponent for idéer og former, der prægede europæisk strafferet omkring midten af forrige århundrede, på den anden side en polsk straffelovgivning, hvis model er Sovjetunionens strafferetlige forordninger til værn for den socialistisk-kommunistiske stat og dens ideologi.

Formelt fremtræder den *spanske* straffelov som en ny samlet lov af 23. december 1944, men i virkeligheden er der kun tale om omarbejdning af ældre kodifikationer, hvis grundstamme er et lovarbejde fra 1848. Dette hviler helt på klassisk grund med klar bekendelse til gengældelsesprincippet og gerningsprincippet. Straffølgen bestemmes i første række efter den strafbare handlings ydre resultat. Gerningsindholdene er i vidt omfang kasuistisk affattede, med mange for strafudmålingen bindende underafdelinger, hvad der giver loven en overordentlig bredde. Den tæller ikke mindre end 604 artikler.

Af særegenheder ved den spanske lov kan fremhæves, at uagtsomhed ifølge en generel hjemmel i artikel 565 er gjort strafbar ved samtlige forbrydelser. Loven opererer med 22 forskellige strafarter, hvoraf flere af de frihedsberøvende former dog kun adskiller sig fra hinanden ved navnet. Dødsstraf er (fakultativt) hjemlet for mord og enkelte andre forbrydelser, men fuldbyrdes kun sjældent. Livsvarigt fængsel anvendes ikke. Længstetiden for frihedsstraf er 30 år. Ved vurderingen af strafferammerne må yderligere tages i betragtning, at den idømte straffetid som regel kan nedsættes med en trediedel som belønning for gode arbejdspræstationer. Her er forøvrigt et punkt, hvor den spanske straffelovgivning stemmer overens med den polske.

Den spanske lov bygger på et strengt legalitetsprincip. Analogi og tilbagevirkning til skade for tiltalte er udelukket. Kataloget over de forbudte handlinger stemmer i store træk med almindelig europæisk lovgivning. Dog kan nævnes, at „omgængelse mod naturen“ ikke er kriminaliseret. Det samme gælder dyrplageri.

For den retssammenlignende forskning er den spanske straffelov med dens velbevarede rudimenter af klassisk og førklassisk, for ikke at sige middelalderlig, strafferet og dens spage forsøg på tilpasning til nyere tankegange, af betydelig interesse. Den foreligger her i let tilgængelig form med en instruktiv indledning.

Den *polke* straffelovgivning har hidtil været et uigennemtrængeligt vildnis. Ganske vist foreligger oversættelser (til tysk) af den officielt stadig som hovedstraffelov gældende straffekodeks og overtrædelseslov

af 1932. Men disse love er i den grad blevet ændret og suppleret ved en lang række senere dekretter, forordninger og love, at de hverken i store træk eller i enkeltheder giver nogen forestilling om gældende polsk strafferet. I det nu foreliggende bind 70 af samlingen af oversatte straffelove fremlægger Dr. *Geilke* i systematisk inddeling alle vigtigere siden 1944 fremkomne polske straffebestemmelser. De, der vil sætte sig ind i selve straffeloven af 1932 (og overtrædelsesloven af samme år), henvises til de ældre oversættelser, hvorom litteraturfortegnelsen giver nærmere oplysning.

Værket indledes med en historisk oversigt. Den polske stats ulykkelige skæbne afspejler sig i århundredlange forgæves forsøg på at skabe en enhedspræget strafferetlig kodifikation. Da en uafhængig polsk stat opstod efter den første verdenskrig, gjaldt fire forskellige strafferetsordninger indenfor dens grænser, i øst den russiske straffelov, i vest den tyske, i syd den østrigske og i et par kommuner den ungarske ret. Først i 1932 lykkedes det at få en selvstændig polsk straffelov vedtaget. Men ved dennes ikrafttrædelseslov opretholdtes i vid udstrækning hidtil gældende bestemmelser. Og under den anden verdenskrigs tyske okkupation sattes yderligere dele af den polske straffelov ud af kraft og erstattedes af tysk-nazistiske straffebestemmelser.

Den straffelovgivning, hvormed man stifter bekendtskab i det foreliggende værk, hidrører udelukkende fra tiden efter 1944, da Polen på ny opnåede (formel) selvstændighed. Ved denne lovgivning ophævedes totalt de af den tyske besættelsesmagt indførte eller påtvungne bestemmelser.

Iøvrigt er emnekredsen for den nye lovgivning i første række tilbagevirkende straffebestemmelser vendt mod krigstidens landssvigere og bestemmelser rettet mod handlinger, der karakteriseres som farlige for den nye folkerepubliks statsretlige og økonomiske struktur.

Af særlig interesse er de strenge straffe, som den nye lovgivning foreskriver for tyveri, underslæb og lignende forbrydelser, dersom den bestjålne eller besvegne part er staten eller anden offentlig institution, jfr. dekretter af 4. marts 1953 om forhøjet værn for social ejendom. I sammenhæng med disse dekretter står den ved andre lovbestemmelser gennemførte strenge kriminalisering af prislovsovertrædelser og andre handlinger til skade for konsumentinteresser, valutaovertrædelser, ringe eller utilstrækkelig produktivitet, herunder selv ganske kortvarige udeblivelser fra arbejdsstedet, strejker, sabotage, ikke-opfyldelse af pligtaflevering af landbrugsprodukter, kreaturer m. v. — En anden vigtig gruppe af bestemmelser angår krigspropaganda og andre „forbrydelser mod freden“. Fremdeles kan nævnes nye strafferetlige bestemmelser til værn for „samvittighedens og trosbekendelsens frihed“ samt bestemmelser om straf for udbredelse af racehad og anden forfølgelse af minoritetsgrupper.

De foreskrevne straffe forekommer gennemgående at have et drakonisk præg. Adgang til dødsstraf er hjemlet i vidt omfang, særlig indenfor statsforbrydelserne. Ligeledes er der en vid adgang til formuekonfiskation.

Modstykket til den meget omfattende nye straffelovgivning med dens ofte vagt affattede gerningsindhold og langvarige frihedsstraffe er flere i de senere år udstedte amnestidekreter, der tyder på en erkendelse af, at straffesystemet er gået over gevind.

Dr. Geilke giver i sin meget oplysende indledning til lovbestemmelserne udtryk for, at der har kunnet rejses tvivl om betimeligheden af den foreliggende oversættelse, da en ny samlet polsk straffelov er bebudet at være på trapperne. Overfor denne tvivl gøres imidlertid gældende dels, at man intet sikkert véd om, hvorvidt en ny straffelov vil komme til at foreligge indenfor en nærmere fremtid — navnlig må det tages i betragtning, at man formentlig vil afvente fremkomsten af en forventet ny sovjetrussisk straffelov — dels, at de nu oversatte polske straffedekreter frembyder en betydelig kulturhistorisk interesse.

I disse betragtninger må der gives oversætteren medhold. Også set fra et retssammenlignende synspunkt giver den her omtalte oversættelse et kildemateriale af stor interesse.

Stephan Hurwitz.

Sammlung Ausserdeutscher Strafgesetzbücher in deutscher Übersetzung, Nr. 68: Das Dänische Kriminalgesetzbuch für Grönland vom 5. März 1954. Walter de Gruyter & Co., Berlin, 1955. 38 sider.

Den tyske oversættelse af kriminalloven for Grønland er foretaget af dr. jur. Franz Marcus, som også har skrevet den indledende redegørelse for lovens almindelige principper og dens forhold til hidtidig ret i Grønland. Det må hilses med glæde, at lovtexten nu er blevet tilgængelig for læsere udenfor de nordiske lande. Det er næppe mange, der ligefrem har brug for at slå op i loven (det samme kan vel siges om en række andre bind i denne serie), men i kraft af sin placering i forhold til den stadige diskussion om principperne for den kriminalretlige reaktion skulle den grønlandske kriminallov være sikker på at vække opmærksomhed i internationale kredse. En betydningsfuld retning i tysk strafferetsvidenskab vil her finde sine grundsynspunkter fuldkommen ladet i stikken, og man har således anledning til at tage stilling til, om loven på grund af sit udtalte „gerningsmandsprincip“ skal forkastes som barbarisk, eller om dogmerne tåler at modificeres i samfund, der frembyder særlige kulturelle forudsætninger.

K. W.

Theodor Rittler: Lehrbuch des österreichischen Strafrechts. Zweite, neubearbeitete Auflage. Erster Band: Allgemeiner Teil. Wien, Springer-Verlag, 1954. 401 s. DM 28.—.

Man kunne mene, at en fremstilling af den østrigske straffelov, som er mere end 100 år gammel, savnede større almeninteresse. Men forfatteren — Østrigs førende kriminalist, tidligere professor ved Innsbruck-universitetet — har forstået på fængslende måde at tage stilling til alle den moderne strafferets problemer og dens „mangfoldigt snoede veje“. Også i den nu foreliggende udgave (den første udkom i 1933)

forbliver han den klassiske strafferetsdogmatik tro, idet han „efter moden, stadig gentagen alvorlig overvejelse“ er kommet til det resultat, at den står urokkelig til trods for alle anfægtelser, mens alle nyere bestræbelser ikke fører videre, men kun på afveje. Således er han bl. a. en klar modstander af den finale handlingslære og af det såkaldte gerningsmandsprincip.

Straffens generalpræventive funktion kommer for ham i første række: dens *væsen* er sonende gengældelse, dens *formål* forebyggelse af nye forbrydelser. Straffen kan ikke erstattes med sikkerhedsforanstaltninger, thi den indeholder efter sin bestemmelse lidelse og tillige dadel — forkastelse, et forholds brændmærkning — som ikke kan undværes, hvis man vil sætte bom for nye lovovertrædelser. Sikkerhedsforanstaltninger derimod skal efter deres bestemmelse netop ikke indeholde disse elementer, de skal være etisk farveløse og ikke udtrykke nogen misbilligelse. Han anser det derfor for tvivlsomt, om det forsøg, som den østrigske lov af 10. juni 1932 har gjort ved at udforme arbejds- og sikkerhedsforvaring som virkelige sikkerhedsforanstaltninger, vil lykkes. Skulle det vise sig umuligt at fuldbyrde dem på en helt anden måde end frihedsstraf og tillige berøve dem alt beskæmmende og nedværdigende i den almindelige retsbevidsthed, må man opgive dem som sikkerhedsforanstaltninger og genoptage dem blandt straffene. Man må også være klar over, at det ville være i modstrid med den almindelige retsbevidsthed at give afkald på straf for vane-forbrydere.

Forfatteren tager skarpt afstand fra love med tilbagevirkende kraft, som efter hans mening i reglen kun er „justitsformet“ og afmålt hævn fra det samfundslags side, som har erobret statens ledelse, overfor dets gamle modstandere. På den anden side afviser han også den opfattelse, at en lov, som er blevet til på forfatningsmæssig måde, nogen sinde kan tilsidesættes af domstolene. Dette ville betyde, at den gamle naturretslære blev genoprettet og retssikkerheden bragt i fare. Selv om man mener, at retfærdigheden står over retssikkerheden, volder håndhævelsen uhyre vanskeligheder, fordi det ikke er givet, at retfærdigheden i urolige tider har bedre kår hos de enkelte domstole end hos lovgivningsmagten. Med denne anskuelse står forfatteren i modsætning til den herskende lære i nyere tysk teori (Mezger, von Weber, Welzel m. fl.).

Forfatterens velafvejede og afklarede fremstilling vil også give den, der ikke kan følge ham på alle områder, anledning til besindig efterprøvning af strafferettens grundbegreber. Franz Marcus.

Hellmuth Mayer: Strafrecht, Allgemeiner Teil. W. Kohlhammer Verlag, Stuttgart und Köln, 1953. 426 s. DM 27.—.

I 1936, da nazismen allerede havde foretaget dybe indgreb i straffetretten og strafferetsplejen, udkom forfatterens „Das Strafrecht des deutschen Volkes“, som på afgørende punkter stod i opposition til den nazistiske lære. Bl. a. kritiseredes den ændring af straffelovens § 2,

som tillod straf på grund af analogi, hvis gerningen var strafværdig efter folkets sunde følelse og omfattedes af en straffelovs grundtanke, og forf. optog den kamp for den personlige frihed, som han heller ikke i dag anser for vundet, fordi den naturalistiske „Zweckdenken“ stadig truer frihedens substans ved at nedværdige mennesket til blot at være et „middel“. Kun den, som tilkender staten dens metafysiske værdighed, anerkender dens etiske opgave og således tillige bestemmer dens grænser, er i stand til at værne om personens frihed overfor de kollektivistiske samfundsmagters uhyre styrke.

Disse tanker, udsprungne af forfatterens retsfilosofisk funderede idealisme, hvorefter det er retsvidenskabens „evige opgave“ at skabe en god menneskelig livsordning ud fra et fornuftigt billede af mennesket og dets livsbetingelser, danner ledetråden i hans nu udkomne fremstilling af straffelovens almindelige del, som dog ikke fortaber sig i teoretiske spekulationer, men giver praktikerne en udtømmende vejledning om retspraksis m.m., hvortil han må anses for særlig kvalificeret, da han ved siden af sit professorat ved Kiel-universitetet tillige beklæder embedet som dommer ved den slesvig-holstenske Oberlandesgericht (tidligere i Kiel, nu i Slesvig).

Det kan ikke undre, at forfatterens særprægede tænkemåde, som ikke lader noget juridisk begreb passere uden skarp analyse, i mange henseender tager afstand fra den udvikling, den tyske teori har taget i den nyere tid. Således forkaster han såvel det naturalistiske som det subjektivt-finale handlingsbegreb med dets udskillelse af forsættet fra skyldlæren (jfr. NTfK 1954, s. 278 ff, 372 ff). For ham er handling objektiviseret vilje og ansvarlig deltagelse i det sociale liv; den er dog ikke alene en ydre begivenhed, men indeholder tillige „mening og betydning“. Han er også modstander af den normative skyldlære og ser den subjektive tilregnelser i den omstændighed, at gerningen er „Willenswerk des Täters“, dvs. at gerningsmanden er „sin gernings herre“.

Disse eksempler kunne mangedobles. Men forfatterens principielle indstilling træder tydeligst frem i hans betragtninger over straffens og sikkerhedsforanstaltningernes væsen og deres indbyrdes forhold. Med skarphed vender han sig imod den opfattelse, at indførelsen af sikkerhedsforanstaltninger — han kalder dem for „præventionsret“ — betød en humanisering af strafferetten. I 1882, da Franz v. Liszt skrev „Der Zweckgedanke im Strafrecht“, anså den naturalistiske tænkemåde strafferetten for at være en antikveret og grusom institution; desto lysere strålede det rationelle ideal: en human præventionsret. De sidste 80 års erfaringer har ikke bekræftet denne anskuelse. Straffen viste sig at være ikke alene uundværlig, men også den mest humane måde at retlede menneskene på, fordi den med meget milde midler kan hidføre et optimalt mål af retssikkerhed; den griber hjertet ved en etisk dadels alvor og former almenhedens sindelag. I ungdomsfængslet lever fangerne som oftest under meget bedre ydre for-

hold, end de nogensinde har gjort som frie, og har desuden vished om at opnå den fulde frihed efter straffens afsoning. Præventionsretten er derimod hård, næsten grusom. Tvangsopdragelsen ophører i princippet aldrig, sikkerhedsforvaringen berøver den voksne fange friheden på ubestemt tid; under visse omstændigheder kan endog tilsyn med voksne virke hårdere end en frihedsstraf. Således er netop strafferetten mild og garanterer tillige den menneskelige frihed, mens præventionsretten ophæver den eller bringer den i fare. Også præventionsrettens praktiske succes er meget ringe, navnlig har sikkerhedsforvaring overalt lidt skibbrud.

Disse teser uddyber forfatteren i kapitlerne „kriminalpolitik som lære om straffens formål“, „straffens retsgrund og mening“, „præventionsrettens retsgrund og sande natur“. Kriminalpolitisk må strafferetsplejens hovedformål være den ved retfærdigt gengældende straf opnåede generalprævention. Straffens værdi ligger først og fremmest i dens moraldannende kraft, kun på dette grundlag er dens afskrækkende virkning mulig. Af de to med specialprævention forbundne mål, sikring og forbedring, kan førstnævnte kun opnås ved tidsubestemt frihedsberøvelse, en grusom og praktisk uigennemførlig foranstaltning, navnlig da en prognose i almindelighed er umulig, og at tro på en forbedring under straffuldbyrdelsen er utopisk. Ud fra et etisk og retsfilosofisk synspunkt beror straffens karakter som retfærdig og sonende gengældelse på den omstændighed, at forbrydelsen er enkeltviljens opsætsighed mod den almene vilje. Forfatteren følger således Hegels lære. Forbrydelsen er ikke alene krænkelse af retsgoder, men derudover utålelig krænkelse af moralordningen. Sikkerhedsforanstaltningernes sande natur fremgår ikke af deres formål, men af deres indhold og af den retsgrund, de påberåber sig overfor den pågældende. Sikkerhedsforvaring og arbejdsbus stemmer efter deres indhold overens med frihedsstraf, fordi de er forbundet med frihedsberøvelse. Hvis det formål, som loven angiver, var afgørende, så kunne en totalitær stat afskaffe koncentrationslejrene ved at kalde dem for sanatorier. Endvidere tjener sikkerhedsforvaring og arbejdsbus utvivlsomt på samme måde som straffen generalpræventive mål, mens omvendt straffen ligesom de nævnte sikkerhedsforanstaltninger tilstræber de specialpræventive mål sikring og forbedring. Kun gerningens særlige karakter kan begrunde sikkerhedsforvaring, som for så vidt er retfærdig straf („Zweckstrafe“): den, der har ført en vaneforbryders liv, har fortjent tidsubestemt straf. Men alle forsøg på at opstille prognoser om gerningsmandens adfærd i fremtiden er utilfredsstillende; man står på gyngende grund, hvilket ikke giver ret til at træffe afgørelser om menneskeskæbner.

Forfatterens skarpsindige og inciterende fremstilling, som dog næppe på alle punkter vil stå uimodsagt, er en ny alvorlig påmindelse om, at problemet om samfundets reaktion overfor strafbare handlinger ingeniunde er løst.

Franz Marcus.

Federal Prisons 1954. A Report of the Work of the Federal Bureau of Prisons. United States Department of Justice 1955.

Det federale fængselsvæsen i Amerika anses i almindelighed for at høre til de førende indenfor dette sociale virksomhedsområde i de Forenede Stater. Det har haft progressivt og humant indstillede ledere, i øjeblikket *James W. Bennet*, der vil være adskillige bekendt for sine entusiastiske indlæg ved de internationale kongresser.

En gennemlæsning af den foreliggende rapport afslører imidlertid adskillige vanskeligheder, der — ubegribeligt for en europæer fra det valutasvage område — overvejende skyldes finansiell påholdenhed.

Fangetallet er gået op, men funktionærstaben ned. Sagsbyrden for en „case-worker“ opgives til gennemsnitligt 250 årligt, hvortil kommer 175 klassifikationsforberedelser ved indtagelser og et lignende antal udfærdigelser af løsladelsesplaner. Bevogtningspersonalet andrager 2.400 til godt 19.000 fanger eller 1:8. Når man betænker, at dækning af een post (ifølge rapporten) kræver 5 mand og at en del af bevogtningsstyrken (maskingeværskytter, portkontrol etc.) ikke har berøring med fangerne, synes følgen at være, at den reelle kvotient nærmer sig 1:50. Muligheden for individuel behandling synes ringe under disse forhold. Omkostningerne 3,40 dollars pr. fangedag er væsentlig lavere end i de skandinaviske lande, hvor der anvendes betydeligt flere funktionærer pr. fange.

Ungdomskriminaliteten angives som stigende. Den i dette tidsskrift ofte omtalte Youth Correction Act er trådt i kraft for forbundssager og den i loven hjemlede „custody of the Attorney General“ kan nu gennemføres i ungdomscetret i Ashland, enten efter dom som en selvstændig behandlingsform på ubestemt tid (indtil 6 år eller det legale maksimum for den pågældende forbrydelse) eller som en udvidet observation. Der er i første tilfælde obligatorisk tilsynsperiode på mindst 2 år.

Et opstillet investeringsprogram, der dog næppe skal tages for seriøst, forudsætter investeringer på 20 millioner dollars i hvert af de kommende år. I forhold til dette tal er ønsket om en bevilling på ca. 70.000 dollars om året til forskning unægtelig beskedent. Men proportionen er typisk for hvad der ofres på forskning på sociale områder. Enorme summer udgives uden at effekten af trufne foranstaltninger undersøges til bunds. Tanken om de store beløb, der i privat industri udgives til forsøg og forskning, trænger sig på.

Det, der med rette vækker beundring hos fremmede, der har lejlighed til at se arbejds træningen i de federale institutioner, er optagelse af beskæftigelser og træning i fag, der falder uden for den traditionelle art af fængselsarbejde. Som eksempler kan fremdrages tandteknik, bandagistvirksomhed, flyvemekanik, orthopædisk håndværk. Derimod er det mindre imponerende, at man under henvisning til sikkerhedsgrunde kun tør lade 10 % være friluftsbeskæftigede, at ved-

ligeholdelse, rengøring, forplejning etc. beslaglægger 47 % og at værkstedsgruppen kun beskæftiger ca. 18 % af de indsatte.

Uddannelse af kvinder omfatter oplæring til sygepleje og laborantarbejde.

Omtalen af sociopaterne (psykopaterne) synes at harmonere dårligt med en progressiv indstilling. Medens man i Skandinavien vil henregne dem til den ganske vist vanskeligste, men tillige vigtigste og interessanteste gruppe, synes man i beretningen at betragte dem som håbløse og besværlige, „en torn i kødet“, som det hedder i rapporten.

Lægelige eksperimenter med indsatte, der melder sig frivilligt, fortsætter. Sådanne eksperimenter synes ikke uden betænkelighed, såfremt frivilligheden ikke er absolut, f. eks. derved, at der kan ventes tidligere frigivelse. Om praksis på dette punkt giver rapporten dog ingen oplysning.

5—600 arrester, der modtager federale fanger, er inspiceret. Resultatet var lidet opmuntrende. Her skal kun noteres, at 75 % af arresterne ikke formåede at beskæftige fangerne.

Carl Aude-Hansen.

J. Ll. J. Edwards: *Mens Rea in Statutory Offences*. Macmillan & Co., London, 1955. 295 sider. 21 s.

I tysk og nordisk strafferet rummer læren om tilregnelser eller imputation mange vanskelige punkter, men i sine hovedtræk er læren ret klar. Det er almindelig anerkendt, at det subjektive forhold til objektivet strafbare handlinger kan opfattes under de tre almene kategorier *dolus* (forsæt), *culpa* (uagtsomhed) og *casus* (det hændelige), samt at man normalt let afgør, om en lovbestemmelse kræver forsæt, medtager uagtsomhed eller undtagelsesvis straffer det hændelige. Endelig er der vidtgående enighed om retningslinierne for den materielle definition af de to såkaldte skyldformer forsæt og uagtsomhed. I disse henseender frembyder engelsk ret et meget mere kompliceret billede; det skyldes en særlig historisk baggrund for strafferettens positivretlige opbygning og teoretiske behandling. Der er ikke i synderlig grad tale om almindelige skyldbegreber som forsæt og uagtsomhed, men udgangspunktet for fortolkning og begrebsbestemmelse ligger principielt i den enkelte gerningstypes egne forudsætninger, dens definition efter *common law* eller i en nyere lovbestemmelse. Herved fremkommer der en rig variation af subjektive krav til gerningstyperne. Der findes dog forskellige generelle formuleringer af kravet om subjektiv skyld, og den videste betegnelse for det „skyldfulde (eller skyldige) sind“ er udtrykket *mens rea*, som går langt tilbage i tiden. Der lever den juridiske opfattelse, at straf som regel forudsætter *mens rea*, men udtrykket er ikke i sig selv særlig vejledende; det må udfyldes i de enkelte sager, og her synes domstolene ofte at mangle et grundlag at gå ud fra.

Engelsk rets vanskeligheder på dette område er blevet særlig store

i de sidste 50—75 år, fordi der ved siden af det mere klassiske kriminelle område — de nu delvis lovbeskrevne common law-forbrydelser — er voxet en specialstrafferet frem på erhvervsretlige og andre områder. Og medens det tidligere var ret let at fastholde, at der principielt måtte kræves mens rea i en eller anden form, har erfaringen vist et behov for at straffe mange handlingstyper efter mere objektive målestokke. Havde man nu haft en tradition for at gå ud fra en culpa-standard, ville der måske være kommet en relativ fasthed i retsudviklingen. Men dette udgangspunkt har man manglet, og derfor har retspraxis været præget af en kedelig usikkerhed. Domstolene har som regel opfattet fortolkningsopgaven således, at der skulle vælges mellem et sædvanligt, ret snævert skyldkrav og et objektivt ansvar, og de er ofte kommet til stødende resultater.

Edwards har i sin nylig udkomne bog om mens rea foretaget en indgående undersøgelse af de synspunkter, som domstolene har ladet sig lede — eller vildlede — af, særlig ved arbejdet med de vigtigste legale udtryk for subjektive krav: „knowingly“, „fraudulently“ etc. Han påviser inkonsekvenser og uklarheder i praxis og giver dermed et værdifuldt supplement til de nyere fremstillinger af emnet, som foreligger i *Turner's* og *Williams'* lærebøger. Enkelthederne i *Edwards'* bog skal ikke her gøres til genstand for nærmere omtale. Men eet væsentligt punkt må nævnes, fordi det ofte synes at blive overset i engelsk strafferet. *Edwards* har givet klart udtryk for det standpunkt (som må være det rigtige), at engelsk ret er i en uholdbar position, så længe man — tilmed uden fornødent overblik over hele problemstillingen — ser sig nødsaget til at vælge mellem de to yderstandpunkter, som blev nævnt ovenfor: et traditionelt skyldkrav (nærmest forsæt, med en tendens til at medtage bevidst uagtsomhed) og et rent objektivt ansvar. I den fremtidige udvikling må lovgivning og domstole gøre mere udstrakt brug af en strafferetlig regel om culpa eller „negligence“. Man kan herved ramme den skyld, der må karakteriseres som ubevidst uagtsomhed. Dette vil stemme med et princip i engelsk erstatningsret, men det anses som en selvfølge, at den strafferetlige „negligence“ må afgrænses snævrere end den civilretlige.

Knud Waaben.

Tidsskrifter.

Tidskrift för Kriminalvård, årgang 1954.

Af denne årgangs indhold skal nævnes en artikel af advokat *Åke Eckerstein* om personundersøgerens og den tilsynsførendes retlige stilling og en artikel af assessor *Sven Larsson* om de første svenske forsøg med gruppeterapi som led i kriminalforsorgen. Endvidere henledes opmærksomheden på et referat af en rundbordssamtale om personundersøgelser.

Tidsskriftet udgives af Svenska Fångvårdssällskapet og Svenska Skyddsförbundet og udkommer med 4 hæfter om året. Abonnementsprisen er sv. kr. 6,00 årlig.

J. J.

Revue internationale de criminologie et de police technique, årgang 1954.

Af indholdet skal fremhæves en artikel af professor O. Kinberg „Kritiske betragtninger over præventionen“, en artikel af professor H. Ellenberger, Kansas, om „Psykologiske relationer mellem forbryderen og hans offer“, to indlæg af Jimenez de Asua og M. Rimet om „L'état dangereux“ og et bidrag fra professor H. Binder om narcoanalysens anvendelse i retsplejen, en artikel af Marc Ancel om et par nydannelser i fransk kriminallovgivning (internering (relégation) i stedet for deportation, tvangsmæssig afvænnning af narcomaner og oprettelse af særanstalter for farlige alkoholister) samt en artikel af professor Ernst Seelig om „Hovedtyper blandt unge lovovertrædere“.

J. J.

The British Journal of Delinquency. Årgang V.

Tidsskriftet inneholder fortsatt mye av interesse både når det gjelder spørsmålet om straff, behandling, og forskning. Det fortsetter også å være sterkt internasjonalt preget. Første nummer i årgangen inneholder oversiktsartikler om norske forhold skrevet av Johs. Andenæs, Johannes Halvorsen og Th. Kjølstad, og i nummer fire kommer Gösta Rylander med en artikkel om behandlingen av unormale lovovertredere i Sverige. I nummer tre blir forholdene i British Columbia drøftet, og i nummer to det internasjonale samarbeidet. Øyrikets egne forhold opptar likevel den største del av plassen. En rekke angrep blir rettet mot de britiske reglene for utilregnelighet — Skandinavia blir framholdt som et forbillede — mens ingen røster reiser seg til forsvar for reglene. Parlamentsdebatten om dødsstraffen blir i siste nummer gjenstand for skuffede redaksjonelle kommentarer. Bevisbyrden m.h.t. dødsstraffens uunnværlige avskrekkende virkning må ligge på de som ønsker å beholde den, hevder redaksjonen.

Forskningsbidragene har vært av en noe blandet kvalitet. Overmåte innsiktsfull er en artikkel i nr. 3 av Tadeusz Gryier om metoder for utforskning av fritidssysler blant kriminelle. Forfatterens opprinnelige formål var å undersøke selve fritidssyslene, men han fant hurtig ut at metodologien i tidligere utførte undersøkelser var så dårlig at han i første omgang måtte konsentrere seg om metodespørsmålet. Resultatene hans tyder på at morens utsagn om barnet er spesielt upålitelige — hun kjenner slett ikke barnet best. Videre viste negative personlighetstrekk seg å være mye lettere å fastslå hos den undersøkte enn evnen til å knytte positive følelsesmessige kontakter. Indirekte spørsmål viste seg mest pålitelige. Uriktige svar er imidlertid på ingen måte uten interesse. Nettopp slike svar gir, når en blir klar over deres karakter,

meget god innsikt i intervjuobjektets personlighet. Angående det opprinnelige tema: fritidssyslene, så fant Grygier det av svært liten interesse bare å kartlegge *typen* av fritidssysler. Meget sterkt belastede gutter kan ha helt normale fritidsaktiviteter. Annerledes blir ofte bildet når fritidssyslene vurderes i henhold til deres funksjon for den totale personlighet. Lignende synspunkter gir *John James* uttrykk for i nr. 4 når det gjelder vurderingen av den kriminelles totale gruppeliv før, under og etter fengselsoppholdet.

Av kriminalpolitisk interesse er en artikkel av *M. Grünhut* i nr. 3 om den såkalte „Punitive detention“, — en institusjonstype beregnet på kort og usedvanlig streng innesperring av unge mennesker som man mener ikke trenger noen spesiell „behandling“ for varige mistilpassinger. Forfatteren mener å kunne konstatere mindre tilbakefall fra den nye institusjonen enn fra mere konvensjonelle typer. Særlig er resultatet godt blant dem som ikke tidligere har vært innom institusjoner. Dette bringer dommeren i det vanlige dilemma: Han er fristet til å forsøke metoden hvor alt annet har sviktet, — men er tilbakeholden når det gjelder å forsøke den på begynneren, hvor det er store sjanser for at det skal nytte. Forfatteren diskuterer ikke muligheten for at det gode resultat mere kan skyldes den aggressive aktivitet personalet ved en ny institusjon viser, enn selve institusjonsformen. En annen etterundersøkelse av institusjonsklientell finnes i nr. 2. *D.A. Ogden* baserer seg her på et Borstalmateriale, og forsøker å gi en typologi av klientelet, samt konstatere kategoriernes tilbakefall.

Undersøkelser av den helt klassiske typen finnes i henholdsvis nr. 1 og nr. 4. I den første prøver *J. P. Lees* og *L. J. Newson* å konstatere betydningen av plassen i søskenflokket, og i den siste tar *Mary Woodward* opp spørsmålet om intelligensens betydning for kriminaliteten. Hennes konklusjon på grunnlag av litteraturstudier er at det ikke finnes noen forskjeller mellom kriminelle og ikke-kriminelle fra tilsvarende sosiale lag. Hun mener også — på grunnlag av en mere logisk preget analyse av hvilken betydning lav intelligens måtte ha for kriminaliteten — å kunne hevde at det *ikke* er noe som tyder på at den lavt begavede skulle være spesielt utsatt for å gjøre seg skyldig i kriminell adferd. Enkelte av hennes resonnementer i denne forbindelse virker svært lite overbevisende.

Nils Christie.